

5. ADINGABEENTZAKO ARRETA ETA ZERBITZUAK

5.1. Prebentzio programak

Departamentu honen eginkizuna **prebentzio arlo jakin eta identifikatu batzuetan lan egitea da**; hau da, zaurgarritasun faktoreak identifikatu diren egoeretan, edo babesgabetasunari, kontsumoari edota egokitu ezinari loturiko egoeretan, arazoari alde aurretik eta garaiz heltzea izanik helburua.

5.1.1. Adikzioekin lotutako prebentzio programak

5.1.1.1. Droga-mendekotasun prebentzio programa **aisialdi arloan**

Jaietako alkohol kontsumoari buruzko kanpaina

Programa honen bitartez, sentsibilizazio, informazio eta prebentzio kanpaina bat egiten da alkoholaren gehiegizko kontsumoaz ohartarazteko Aste Nagusian edota beste zenbait festatan. Alkohol maila neurtzeko probak egiten dira, gaztea bere benetako maila etilikoaz eta kontsumitzeak dituen arriskuez ohar dadin (gidatzeari dagokionez bereziki). Probak bereziki prestatutako standetan egiten dira, eta borondatezkoak dira.

2019ko kanpaina 621 pertsonen parte hartu dute eta positiboak 312 izan dira.

Informazio eta prestakuntza programa gazteen lokaletan

Proiektu honen bidez, adikzioei eta beste jokabide arriskutsu batzuei buruzko informazioa, prestakuntza eta aholkularitza eskaintzen zaizkie, Donostiako lokaletan elkartzeko diren neska eta mutil gazteei. Gehienbat, ematen zaien informazioa adikzioetan, teknologia berriak erabiltzeko modu hobereenak eta erlazio afektibo-sexualetan oinarriturik dago.

2019. urtean 2 lokaletan eta 6 Gaztelekutan jarri da martxan programa eta 90 lagunek parte hartu dute guztira.

Substantziak edukitzeagatik edo kontsumitzeagatik zigortu egin dituzten adingabeentzako neurri alternatiboen programa

Egitasmoa sortu da Donostian substantziak (alkohola edo legezkoak ez diren substantziak) edukitzeagatik edo kontsumitzeagatik zigorra jaso duten adingabeei begira. Helburua da era honetako egoerak detektatu eta horietan esku hartzea, familia bakoitzera eta haren beharretara egokitutako arreta eskainiz. Informazioa, prestakuntza, laguntza eta/edo orientazioa eskaintzen zaizkie, bai adingabeei bai familiei.

Tutoreek, adingabeak eta droga mendekotasunaren arloko teknikariak adostutako esku-hartzea amaitzen denean, prozesua ebaluatzen da. Ebaluazioa positiboa bada, zigorraren zenbatekoa txikitzen da, eta 100 € (kalamua) edo 20 € (alkohola) ordaindu behar dira; negatiboa bada, aurrera jarraitzen du zigorraren prozedurak.

2019an, honako lagun hauek parte hartu dute egitasmoan: 114 adingabek, 165 senidek eta 12 hezitzailek. 255 saio egin dira nerabeekin, 96 saio familiekin, kalamuaren kontsumoaren prebentziorako 5 tailer nerabeentzat (40 pertsona), eta gurasoentzako 5 prebentzio hitzaldi (41 pertsona).

Parte hartu duten adingabeak	Kop.
Emakumeak	31
Gizonak	83
Guztira	114

Substantzia mota	Kop.
Alkohola	37
Legez kanpoko substantziak (Kalamua)	77
Guztira	114

5.1.1.2. Droga-mendekotasun prebentzio programa **hezkuntza arloan**

“Alkohola Arrisku” programa

“ALCOHOLA ARRISKU”, alkoholaren kontsumoaren arriskuak txikitzeko programa hau bereziki pentsatuta dago ikasleentzat (DBH4, batxilergoa, erdi eta goi mailako Heziketa Zikloak, LHI eta HHE), eta oinarritzko bi helburu ditu:

- Jokabide arduratsua sustatzea alkoholaren kontsumoari loturiko arriskuen kudeaketan.
- Erabakiak arduraz hartzeko gaitasuna indartzea alkoholaren kontsumoari loturiko arrisku egoeretan.

Parte-hartzaile eta ikastetxeen taula:

Ikastetxe kopurua	4			
Talde kopurua	17			
	Emakumeak	Gizonak	ED/EE	Guztira
Ikasle kopurua	199	181	16	396

5.1.1.3 **Teknologia berrien erabilerari buruzko prebentzio programa hezkuntza arloan**

Ikastetxeetako profesionalen prestakuntzaren bidez, prebentzio eta detekzio kontzeptuei buruzko oinarri sendo bat eskaini nahi dugu teknologia berrien erabilerari begira, gai izan daitezen mezu egokiak transmititzeko eta beren eguneroko lanean sor daitezkeen problematikei aurre egiteko. Proiektuaren helburua da tresna hauek egoki erabiltzeari buruzko trebakuntza ematea eta era horretan adingabeei informazioa, prestakuntza eta orientazioa eskaintzea.

Profesionalen prestakuntza 11 ikastetxetan eta Udalak kontratatua duen erakunde batean egin da. Guztira, 198 pertsonak hartu dute parte, 149 emakumek eta 49 gizonak.

5.1.1.4. **Hezitzaileen Prestakuntza Programa Drogomenpekotasun Prebentzio arloan**

Trebakuntza honen helburua profesionalen lanerako tresnak eskura jartzea da, droga-kontsumoari loturiko arriskuak murrizteko jarraibideak emanez. Gizarte eragileen trebakuntzaren bitartez, lan egiten duten gazteekin osasun eragile moduan jokatu dezakete eta horrela, alkohola eta beste droga batzuen kontsumoarekin loturiko arriskuak murriztu.

2019an Programa hau Udaltzaingoarekin lankidetzan garatu da eta guztira 18 udaltzainek parte hartu dute.

5.1.2. Adingabeen babesari loturiko prebentzio programak

Detekzio eta Esku-hartze Goiztiarrerako Programa adingabeen babesaren arloan

Babesgabetasuna pairatzen duen adingabeak eskaera espliziturik egiten ez duenez, oso garrantzitsua da gai honetan eskumena duten administrazio publikoak eraginkortasunez aritzea kasu horien detekzioan. Horretarako, ezinbestekoa da adingabeekin harremanetan dauden profesionalak kasu horiek antzemateko gai izatea.

Programak bi atal ditu: hezkuntza eta komunitate esparruetan babesgabezia kasuak antzemateko prestakuntza, eta profesionalentzako aholkularitza, garaiz esku hartzeko, kasua antzeman den esparruan bertan eta hor lanean ari diren profesionalen bitartez.

“Unitate profesionalak” izenekoan arabera antolatuta dago, eta unitate mota asko daude; hau da, adingabeentzako zentro edo zerbitzu mota askotarikoak. Zentro edo zerbitzu horietan, profesionalak harreman zuzena dute adingabeekin eta, beraz, agente gisa aritu daitezke, adingabeen babesgabeziako kasuei loturiko detekzio eta esku-hartze goiztiarrean.

2019an programak 2 unitate profesional gehiago izan ditu eta 62 unitate izatetik 64 izatera pasa da.

Unitate profesional motak (UP)	UP kopurua	UP dimen	Emakumeak Batzordeetan	Gizonak Batzordeetan	GUZTIRA BATZORDEETAN	TREBAKUNTZETAN PARTEHARTZEAK
Ikastetxeak	46	54	192	57	249	2205
Haurreskolak	11	2	12	0	12	179
Kiroldegiak	2	1	3	6	9	23
Gaztelekuak/ Haurtxokoak	16	1,5	9	8	17	48
Udaltzaingoa	1	1	10	8	18	66
Osasun zentroak	11	4,5	69	2	71	11
Guztira	87	64	295	81	376	2.532

Unitate profesionalei eskaintzen zaien trebakuntzak babesgabezia kasuak antzematen eraginkorrago izateko tresna teoriko eta teknikoak eskaintzea du helburu. Horretarako haurtzaroren desprotektzioaren babes-sistemari buruzko informazioa emateaz gain, beste hainbat gai ere lantzen dira:

Profesionalekin burututako trebakuntza-saioak			
	Saio-kopurua	Ordu-kopurua	Partehartzeak
Haurtzaroko Babes Sistemari buruz	72	114	561
Haurtzaroko Babesarekin erlazioatutako hainbat fenomeno soziali buruz	102	154	1.739
Kasu-analisiari buruzkoa	28	45	232
Guztira	202	313	2.532

Batzordeetan adin-txikiko jakin batzuekin esku-hartze goiztiarra aktibatzea baloratzen da, esaterako gurasoei gomendio zehatz batzuk egitekoa. Era horretako esku-hartzearen onuradun izan diren adin-txikikoen kopurua jasotzen da ondorengo taulan.

Esku-hartze goiztiarra jaso duten adin-txikikoak						
	Mutilak	%	Neskak	%	Guztira	%
0-2 urte	29	2,47	59	5,3	88	7,50
Haur Hezkuntza	135	11,51	71	6,05	206	17,56
Lehen Hezkuntza	339	28,90	273	23,27	612	52,17
Bigarren Hezkuntza	136	11,59	114	9,72	250	21,31
BATX/LH	9	0,77	8	0,68	17	1,45
Guztira	648	55,24	525	45,02	1.173	

Beraz, 2018/2019 ikasturtean arreta goiztiarra jaso duten adin-txikikoak 1.173 izan dira. Horietatik

- 754 kasu berriak izan dira ikasturte horretan
- 419 kasu aurreko ikasturtetik irekita jarraitu zuten
- 738 kasu itxi dira. Itxitako kasu horien batezbesteko iraupena 6,87 hilabetekoa izan da.

Urteen alderaketa				
Urtea	2016	2017	2018	2019
Neskak	263	328	427	525
Mutilak	508	541	578	643
Guztira	771	869	1005	1173

Familia kudeaketa laguntzeko zerbitzua (FLZ)

Adingabeen heziketak familian sortzen dituen arazoak bideratzen laguntzeko beharrak bultzaturik, zerbitzu hau bereziki pentsatuta dago adingabeen garapenean eragina duen edo izan dezakeen era honetako arazo espezifiko bat duten familientzat.

Zerbitzu honetan taldean jarduteko gune bat eskaintzen da, egoerak eta ikuspuntuak trukatzeko eta, beste pertsona eta profesional batzuen ikuspuntua ezagututa, familian esku hartzeko modu berri eta egokiago bat aurkitzeko.

2018an sortutako taldeak eta 2019an lanean jarraitu dutenak	5
2019an sortutako taldeak	14
Taldeetan parte hartu duten kasuak	117
Banakako esku-hartzeak	7
Prozesua amaitzeagatiko altak	66
Kasuak guztira	166

Urteen alderaketa				
Urtea	2016	2017	2018	2019
Kasuak guztira	102	79	132	166

5.2. Babesgabetasun egoeran dauden adingabeen arloan esku-hartzeko programak

Zerbitzu honen eginkizuna da adingabeen babesari buruzko 3/2005 Legeak udalei ezartzen dizkien betebeharrak betetzea.

5.2.1. Kasu arin eta moderatuak

Ondoko taulan, 2019ko abenduaren 31n babesgabetasun arin edo ertain gisa diagnostikatutako kasuetan (BALORA diagnostiko tresnaren arabera) irekita zeuden esku-hartzeak ikus daitezke.

Gizarte Zerbitzuguneak	Kopurua	Bizt. < 18 (%)
Alde Zaharra - Erdialdea	29	1,54%
Amara	99	2,66%
Larratxo - Altza	132	4,18%
Gros - Egia	115	2,36%
Antigua	96	1,60%
Erribera – Loiola - Martutene	64	5,83%
Intxaurreondo	125	5,92%
Bidebieta - Herrera	62	3,91%
Guztira	722	2,96%

Kasu berrien kopurua eta esku-hartzea 2019an amaitu duten kasuen kopurua honako hauek dira:

Kasu berriak	257
Esku-hartzea amaitu duten kasuak	210

5.2.2. Foru Aldundira deribatutako kasuak

Esku-hartzea amaitu duten 210 kasuetatik 44 Foru Aldundiko Haurren Babeserako Sarrera Atalera bideratu dira, kasu larritzat baloratuak izanik, Haurren Babeserako 3/2005 Legeak xedatutakoaren arabera, Foru Aldundiaren eskuduntza direlako.

5.2.3. Esku-hartzeetarako baliabideak

Kasu bakoitzari baliabideak esleitzeko orduan, aintzat hartzen da kasuaz arduratzen den profesionalak adierazitakoa, eta koherentziaz jokatzeko da kasuaren lanketarako ezarritako helburuekin.

Esku hartzeetan parte hartzen duten profesionalak, landu behar den helburua edota adin txikikoaren adina kontuan hartuta, metodologia eta programa desberdinak aplika ditzaketzen terapeuta eta hezitzaileak dira. Beraz, kasu bakoitzean programa zehatz bat edota haien konbinazioa aplikatzen da helburuak lortzeko.

Terapeuten eta hezitzaileen banaketa gizarte zerbitzuguneen arabera:

Gizarte zerbitzuguneak	Terapeutak	Hezitzaileak
Alde Zaharra - Erdialdea	0,12	0,92
Amara	0,70	3,65
Larratxo - Altza	0,63	3,89
Gros - Egia	0,80	3,22
Antigua	0,70	4,10
Erribera – Loiola - Martutene	0,25	2,21
Intxaurren	0,75	4,19
Bidebieta - Herrera	0,55	2,30
Guztira	4,50	24,50

Profesional horiek programa hauen bitartez esku-hartzen dute:

a) Arlo sozioedukativo eta psikosozialean laguntza emateko programa

Profesional hauek arlo sozioedukativoan edota psikosozialean laguntza ematen diete familiei, gatazkak bideratzeko, babesgabezia egoerak saihesteko, ohitura eta jokabide kaltegarriak ordeztzeko eta bizikidetzeta eta gizarteratzea erraztuko duten gaitasunak eskuratzeko.

2019an, hezitzaile eta/edo terapeuten laguntza izan duten kasuak honako hauek izan dira:

Terapeutak (esleitutako kasu kopurua)	Hezitzaileak (esleitutako kasu kopurua)
154	241

b) Safe Care Programa (Zaintza Segurua)

Safe Care programak etxea du lan eremu, eta familia zaurgarriekin (arduragabeekin ere) eta 0-5 urteko adingabeekin dihardu. Osasuna, segurtasuna eta heldu/haur interakzioa dira esku-hartzearen ardatzak, eta emaitzak epe luzera lortzen dira adigabeen garapen globalean (garapen emozionala, jokabidearena eta soziala).

	2016	2017	2018	2019
Programan parte hartu duten familiak	30	12	13	25

c) Incredible Years Programa (Urte Zoragarriak)

Incredible Years programak, aldiz, gurasoek eta 4-8 urteko seme-alabek osatutako aldi bereko taldeak erabiltzen ditu. Hautatutako adingabeek jokabide disruptiboak izan ohi dituzte, eta gurasoek ez dute nahikoa gaitasunik jokabide horiek kontrolatzeko. Incredible Years programan, esku-hartze mugatu baten bidez (astean behin eginiko 20 saio + etxera eginiko 4 bisita), familia sistema bideratzen da, adingabeen bilakaera positibo bat lortzeko epe luzera. Gurasoek, berriz, egoerak birbideratzeko trebetasunak eta estrategiak eskuratzen dituzte, adingabearen ongizatea helburu izanik.

Onuradun izan diren familien datuak:

	2016	2017	2018	2019
Adingabeak	30	24	24	18
Helduak	44	35	32	25
Guztira	74	59	56	43

d) Attachment video Intervention (AVI) Programa. Atxikimendu seguruan oinarritutako esku-hartzea.

Eskuhartze programa hau atxikimenduan fokatzen da, zaintzaileen sentikortasuna zuzenean landuz, haurren atxikimendu seguruan eragin positiboa lortzen baita eta ondorioz, haurren egokitzapen psikosoziala hobetzea eta etorkizuneko arrisku-jokabideak murriztea lortzen da.

2019. urtean Hitzarmena sinatu da Euskal Herriko Unibertsitatearekin programa honen lanketan eta ebaluazioan elkar lanean aritzeko. Hitzarmenaren ondorioz honako ekintza hauek burutu dira:

- a) 20 profesional trebatzea programa aplikatu ahal izateko.
- b) 12 familia hautatu proiektu pilotuan parte hartzeko.
- c) 20 profesional horien lana ikuskatu edo gainbegiratzea.